

AN-SIKTET

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 3

Årg. 11

September 1998

Medlemsmöte

Lars Östlund

förevisar sin nya bildserie och berättar om

**Grönsinka och Smedsbo –
tidsbilder och levnadsöden**

Tisdagen den 22 september 1998 kl 18.30
Centrumgården i Avesta

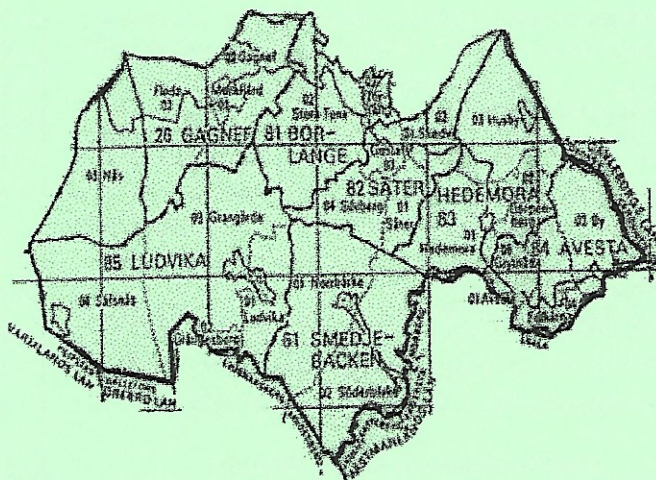
Anbyttardag

Lördagen den 3 oktober

S:t Paulusgården, Hedemora

tema södra Dalarna

Läs mer i bifogade broschyr.

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningen bildades 9 april 1987 och är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Adress: c/o Barbro Vikström
Mattsbogatan 20 E, 774 40 AVESTA

Medlemsavgift: 100 kr   Postgiro: 58 45 11 - 0
Familjemedlem: 25 kr
Ungdomsmedlem: 25 kr   (t o m 20 år)

STYRELSE 1998

Ordf: **Birgitta Larhm**
Märkusgatan 13, 774 30 AVESTA   0226-55894

V.ordf: **Camilla Byggnings**
Åsgarn 15, 774 97 FORS   0226-31116

Sekr: Vakant

Kassör: **Birgitta Gustafsson**
Sörby Gård, Västansjö 11, 774 97 FORS   0226-31050

Mtrlf: **Barbro Vikström**
Mattsbogatan 20 E, 774 40 AVESTA   0226-55602

Suppl.: **Hans Groth**
Gyllenvägen 12, 774 61 AVESTA   0226-58467

Suppl.: **Lars Östlund**
Västerbovägen 11 A, 775 53 KRYLBO   0226-10867

VALBEREDNING

Nils Bergius
Granåsvägen 25, 775 50 KRYLBO   0226-12893

Kjell Gustafsson
Sörby Gård, Västansjö 11, 774 97 FORS   0226-31050

Göte Norstedt
Lumsvägen 6, 770 60 HORNDAL   0226-40272

PROGRAM- OCH ARBETSKOMMITTÉ

Erik Andersson
Klockarvägen 1, 774 62 AVESTA   0226-51505

Margaretha Gunell
Gullbågsvägen 21, 774 61 AVESTA   0226-59107

Barbro Larm
Heimdalsstigen 6 D, 774 60 AVESTA   0226-52452

Bengt och Berit Tunler
Östra Parkgatan 30, 774 30 AVESTA   0226-53510

AN-SIKTET

Medlemsblad för Folkare Släktforskarförening.

Redaktörer: **Birgitta Larhm** och **Barbro Vikström**
adresser: se ovan

FÖRFATTAREN ANSVARAR SJÄLV FÖR INSÄNT MATERIAL

Citat ur An-Siktet får göras om källan anges.

Namn rättelse:

I förra numret råkade vi döpa om
Kerstin Zetterberg. Hon heter Kerstin
Zetterberg och ingenting annat.
Adress: Kungsgården 3402
870 52 Nyland

Ny medlem:

Lennart Selander
Åsen 28
774 99 By Kyrkby

Hjärtligt välkommen!

Nättidningen **Rötter**
innehåller det mesta.
www.genealogi.se

Innehåll:

Medlemsmöte	1
Anbytar dag.....	1
Namn rättelse	2
Ny medlem	2
Pest, kolera och andra farsoter	3
Besök i Släktforskarhuset	4
En rundvandring i det gamla Avesta	4
Släktforskar dagar i Jönköping	5
Invigningen	5
Tre intensiva dagar i Jönköping	5
Ur en dagbok från Brovallen 1847-1873	7
Källkritik och källhänvisningar— en fråga om trovärdighet	9
Litteraturtips om källkritik	10
Rapport från styrelsen	10
Sällskapet Släktforskarna Fagersta	10
Att avvitra boet före nytt äktenskap	11
Varför hjälper ni inte	15
Bokrecensioner	16
Folkäma kyrkogård	16
Bingolotto	16
Födomålkontrakt från Grytnäs	17
Anbyte i Vaksala, vid Uppsala, 981024	18
Nytt i Bokskåpet	19
Ny släktforskarförening i Dalarna	19
Efterlysningar	19
Höstens program 1998	20

Pest, kolera och andra farsoter

av Birgitta Larhm

Vi var ett tjugofemtal släktforskare som hade samlats i Fridolinsalen, Avesta bibliotek, lördagen den 16 maj. Vi var där för att lyssna till författaren och journalisten Berndt Tallerud, Uppsala när han tog med oss på en historisk sjukrond i *"Från digerdöden till spanska sjukan - farsoternas ödesmättade roll i historien"*.

Berndt konstaterade inledningsvis att farsoterna har dödat fler människor än alla världens krig tillsammans. Vi släktforskare har alla stött på noteringarna lungsot eller spanska sjukan i vår forskning.

Han började att i kronologisk ordning presentera sjukdomarna som drabbat mänskligheten. Allt från digerdöden på 1300-talet, den enda som riktigt trängt in i skolornas undervisning, till spanska sjukan under första världskriget.

Innan digerdöden helt hade rasat färdigt i alla sina turer var det dags för smittkopporna en ny prövning för människorna. Vi fick en grundlig genomgång om sjukdomen, vaccineringen, intill våra dagar då vi har slutat att vaccinera eftersom sjukdomen anses utrotad.

1800-talets stora sjukdom

Jämsides med industrialismen kom så de fattigas gissel, kolera, 1800-talets stora farsot. Smittan spreds genom dålig hygien och närmast genom dåligt vatten. Kolera hade ett snabbt förlopp, de som insjuknade skrumpnade ihop av vätskebrist och många dog inom det första dygnet.

Det hände ibland att sjuka vaknade upp när de höll på att begravas. Berndt berättade om några bärare i Karlstad som hade tappat kistan varvid gumman som låg i den vaknade. Gumman började skrika, men en av bäarna röt då åt henne och sa:

- Tig kärring det här begriper doktorn bättre än du!

Kolera var de fattigas sjukdom som kom till Sverige 1834 och det året blev många barn föräldralösa. Ett av dessa barn var Viktor Rydberg som förlorade sin föräldrar i farsoten.

Bleka döden

Den farsot som tog flest människoliv under 1800-talet var inte kolera utan tuberkulosen, en sjukdom med många namn såsom TBC, lungsot, proletärsjukan, tvinsot eller bleka döden. En sjukdom som bildade mode i vissa kulturkretsar. Dessa uppvisade smala och bleka gestalter, med

stora ögon och vemodiga drag, därav uttrycket "blek men skön".

Berndt berättade om flera kulturpersoner som har drabbats allt från prins Gustav till Chopin, Paganini, Sven Stolpe och Lars Widding. Lungsoten slog ned urskillningslöst, alla kunde drabbas.

Under 1800-talet senare del och framåt byggdes flera sanatorier runt om i Sverige, där de sjuka fick behandling. Många kom aldrig hem igen utan fick sin sista vila på sanatoriekyrkogården

Spanska sjukan

En av 1900-talets stora farsoter var spanskan som kom under första världskriget. De krigförande länderna ville inte avslöja sjukdomen, utan det blev det neutrala Spanien som först avslöjade dess förekomst, därav namnet Spanska sjukan.

Den visade sig börja i Tibet och spred sig sedan våren 1917 österut till USA och kom därefter till Europa på hösten 1918. Spanskan var en sjukdom som inte stod pesten efter i smittsamhet. Inom en kort tid var 8 miljoner spanjorer sängliggande, ungefär 1/3 av huvudstaden Madrids innevånare. Fortfarande var influensan av en mild karaktär med få dödsfall men det skulle snart ändra sig. Spanska sjukan var en världsomspännande epidemi med uppskattningsvis en halv miljard drabbade och vårt århundrades värsta farsot när man räknar i antalet döda. Den senaste forskningens förklaring till spanska sjukans våldsamma framfart kan vara människors brist på immunitet mot ett ovanligt elakartat virus i kombination med en samtidig attack av streptokocker, bakterier som kan orsaka lunginflammation.

Sveriges storstäder drabbades hårt av spanskan, vår tids pest, och i Stockholm år 1918 ringde kyrkklockorna både dag och natt. Spanskan höll även landsbygden i ett strupgrepp och det var särskilt Norrbotten och Jämtland, med dess glesbygdsområden som drabbades hårt.

Berndt ställde som avslutning frågan om det kan komma en farsot mot vilken ingen har immunitet? Frågan tål att tänkas på.

Besök i Släktforskarnas Hus

av Barbro Vikström

FSFs medlemmar hade en hel dag, den 23 maj, för att söka anmödrarna (ja, vi söker även anfäder) i de mikrofilmade kyrkböckerna och bouppteckningarna som finns i det gamla tingshuset i Leksand.

Så har vi då även avverkat det andra av vårens besök i Släktforskarnas Hus. Det var på morgonen den 23 maj som de fjorton deltagarna i forskarresan anträdde färden till Leksand. Stämningen var god,

ja nästan förväntansfull, och vi såg fram emot att tillbringa dagen med forskning bland mikrokorten. Trots trötta och rinnande ögon verkade ingen vilja åka hem på kvällen. De flesta hittade väl något av värde även om någon gnydde över uteblivna fynd. Men det är ju som Karin Boye skriver: "Nog finns det mål och mening med vår färd - men det är vägen som är mödan värd." Så hav tröst, ty det är ingalunda den sista forskarfärden. Flera planeras.

En rundvandring i det gamla Avesta

av Barbro Vikström

Hyttan, kyrkan, gamla Byn och dessutom visenter och sol, vad mer kan man begära för en lyckad vandring.

Solen sken faktiskt. Det var en ganska varm lördag förmiddag den 5 september när vi, en liten skara på endast elva personer plus guide, startade vår vandring. Vi började i Hyttan där vår guide för dagen, **Kurt Åsling**, berättade hur det började här i Avesta. Redan för sjuhundra år sedan startade järnhanteringen. Huvudnäringarna var jakt och fiske men verktyg och vapen behövdes och när dessutom Salomonsån fanns så började hyttor byggas. Älven var för strid men Salomonsån var lite lättare att tämja för ändamålet.

Kurt fortsatte sin orientering med kopparbruket som fanns här 1632-1872. Vi fick lära oss hur det kom sig att bruket hamnade just här, hur processen fungerade och vilka yrkesgrupper som fanns och även lite om hur myntningen gick till.

Så var vi då framme vid tiden när stålhanteringen började. Hyttan, där vi befann oss, togs i drift 1874. Redan 1924 började tillverkningen av rostfritt stål. 1938 lades hyttan ner men de tre martinugnarna användes till mitten av 40-talet.

Nu var det dags att bese den gamla hyttan, ända från underjorden till högt uppe hos duvorna under taket. På darrande ben gick vi trapporna ända upp, åtminstone så darrade benen på de av oss som lider av svindel, men när man nu hade chans att se lite mer av hyttan så vad tusan skulle man göra?

Vi fortsatte vår vandring till kyrkan där vi bänkade oss och Kurt berättade om de tidigaste

kapellen som funnits och om hur kyrkan sedan byggdes när befolkningen i Avesta ökade. Man hämtade en murarmästare från Tyskland vid namn Fischer och teglet togs från ett tegelbruk i Grådö. 1651 startade bygget, 1654 slogs valven och 1655 invigdes den nya kyrkan. Altartavlan inköptes av myntmästare Markus Kocks hustru Elisabet von Eijk. Det finns flera epitafier och naturligtvis finns Markus Kock och hustru Elisabet representerade liksom också en mera sentida brukspatron, nämligen generalkonsul Axel Ax:son Johnson.

Hur var det samhälle där den nya kyrkan byggdes och människornas sociala villkor? Kurt visste att ge besked, både om detta och hur samhället sedan utvecklades.

Nu travade vi ut i Byn och fick höra om den stora branden 1803 där de flesta husen strök med. Endast ett fåtal byggnader kunde räddas bland dem det hus som anses som det äldsta, det s k Lundgrens hus.

Efter "byrundan" drack vi kaffe ute i solen utanför församlingsgården innan vi fortsatte till visentparken. Det besöket var inte inplanerat utan kom som en extra bonus.

Nu darrade benen för andra gången denna dag. Visenter är bra stora när man möter dem öga mot öga med bara ett staket mellan. Vi fick också veta, av en djurskötare, att stängslen inte betyder något om ett av djuren plötsligt får för sig att gå ut en sväng. Dessutom var det en tjur som var lite grinig och ville inte ens ha äpplena som Kurt erbjöd.

Visenterna är ju ståtliga och fina djur men ska man ha dem på nära håll så föredrar jag dem på tallriken.

Släktforskardagar i Jönköping

28 – 30 augusti 1998

Invigningen

av Barbro Vikström

Den högtidliga invigningen av Släktforskardagarna inleddes på lördagsmorgonen med en marsch från Hovrättstorget till Folkets Hus där begivenheterna skulle gå av stapeln. I täten på tåget gick Ungdomsorkestern med Drillflickor följda av representanter för olika släktforskarföreningar som bar plakat med namnet på respektive förening.

Framme i Sofiaparken, vid Sofia kyrka, som ligger tvärs över gatan från Folkets Hus, hälsade Kaj-Gunnar Nilsson oss alla välkomna till Jönköping och Släktforskardagarna. Kaj-Gunnar är

ordförande i Jönköpingbygdens GF och även i samarbetsgruppen släktforskardagarna 1998. Sedan var det kommunstyrelsens ordförandes tur. Han gjorde en historisk tillbakablick. Efter det tog Släktforskarförbundets ordförande Krister L:son Lagersvärd till orda. Ungdomsorkestern och Drillflickorna visade återigen hur duktiga de är. Efter det var förmatcherna klara och nu kom det egentliga invigningstalet av landshövdingen i Jönköpings län, Birgit Friggebo.

Tre intensiva dagar i Jönköping

av Birgitta Larhm

Så var då årets riksstämma och släktforskardagar till ända, dagar med ett fullmatat program. Vi i FSF hade för första gången bokbord, detta i samarbete med de övriga forskarföreningarna i Dalarna¹ och Släktforskarnas Hus i Leksand. Det var inte ett bord utan tre som vi skulle hjälpas åt att sköta mellan konferenser, föreläsningar och riksstämman. Ett stort tack till personalen från Släktforskarnas Hus som under riksstämman även tog hand om vår del borden.

Under dessa dagar var det Barbro Vikström, Britt-Marie Lundell från Nora och undertecknad som representerade och presenterade FSF. Britt-Marie² är ordförande i Nora Släktforskarclubb och var dess ombud under stämman, men däremellan *bytte hon skepnad* och presenterade FSF vid bokbordet.

Ordförandekonferensen

Britt-Marie och jag började fredag kl 10.00 med ordförandekonferens där ett femtiotal ordförande

från när och fjärran hade mött upp. Först fick vi en förhandsinformation om allt smått och gott som kommer i en nära framtid. Som t ex den stora uppsatsävlingen "Jakten på min släkt" där förbundet kommer att skicka ut inbjudan till ca 4000 skolor runt om i landet. Förbundet vill att även vi i föreningarna hjälper till med marknadsföringen av tävlingen.

En basutställning är långt framskriden, den kommer att kosta ca 300:- och skall vara oss till hjälp vid presentation av släktforskning. Flera CD-skivor är på gång, en ny utgåva av Sveriges Dödsboken med lite tillägg (sommaren -99). En CD med Sveriges ort- och naturnamn, den kommer även att innehålla topografiska kartor (slutet av -98). En CD över boende på Södermalm i Stockholm med en massa bilder, kartor mm. På gång är även ett register över förbundets årsböcker.

På eftermiddagen var ett av ämnena *kvalitet i släktforskning* ett ämne som för oss alla är viktigt. Det efterlystes något slag av varudeklaration till alla de register som upprättas runt om i landet. En deklaration där vi kan utläsa hur registret är konstruerat och hur man har gått till väga när det gäller korrekturläsningen mm. Är det så att vi hämtar uppgifter från olika register och matar in skall denna deklaration stämma till eftertanke. Det är inget som säger att felaktigheterna blir färre med

¹ Släkt och Bygd i Borlänge, Västerbergslagens Släktforskare. Ovansiljans Släktforskare och Falubygdens Släktforskarförening, de två sistnämnda föreningarna hade inga representanter i Jönköping.

² Hon har varit vice ordförande i FSF när hon bodde i Krylbo och är fortfarande medlem i vår förening.

en *varudeklaration* för fel kan man alltid göra men vi får en liten hjälp på väg att avgöra registrens tillförlitlighet.

Vi talade även om behovet av ett *körkort* för forskare och kursledare. En legitimation som berättar om att kursledaren/forskaren har uppnått en viss kunskapsnivå, sedan är det upp till forskaren själv att ta in mer kunskap.

Därefter var det dags för Margareta Åberg från Datainspektionen att försöka få oss att förstå den nya *Personuppgiftslagen* som tillkommit efter direktiv från EU. Margareta tröstade oss med att förändringarna inte blir så stora som många har gjort gällande. När det gäller nu levande personer måste vi ha deras samtycke innan vi sprider uppgifter vidare som gäller dem.

Dagen avslutades med gemensam middag för ordförande och redaktörer på Alphyddan. En god middag och trevligt sällskap vid bordet men det hela avslutades lite *snöpligt*. Vi var några som hade missat informationen om bussens återfärd in till Jönköping. Har man ingen lokalkännedom får man nyttja taxi.

Cirkelledarkonferensen

På lördagsförmiddagen var det så Erik Thorell som invigde cirkelledarkonferensen där vi var ca 45 personer som deltog. En konferens som gick i ett rasande tempo. Under två timmer avverkades en sex, sju olika ämnen såsom *Servicecirkuläret* till oss forskare, den *Nya folkbokföringen*. När det gäller uttag ur dessa register var det bestämt att det skulle göras vart 5:e år men fortfarande har inga uttag blivit gjorda. K G Junhall från Kisa visade och berättade hur man kan gå till väga när man skall sammanställa och ge ut en släktbok. Kjell Lindblom, den store vallonforskaren, gav oss lite råd och tips när det gäller att leda studiecirklar.

Riksstämman

Efter en kopp kaffe och smörgås var det så dags för riksstämman. Förbundets ordförande Krister L:son Lagersvärd invigningstalade. Efter sedvanligt upprop av ombud var det så dags att välja mötesordförande. Detta år utsågs Carl-Axel Petri, Jönköping, fd president i Göta Hovrätt, till denna uppgift. Pelle Lindman, förbundets nye sekreterare valdes till stämmans sekreterare.

Anslutna medlemsföreningar har ökat, 1996 var det 108 föreningar med 26 240 medlemmar och 1997 är det 115 föreningar med 29 134 medlemmar. Stödande medlemmar har också ökat under året 7200 personer 1997 jämfört med 6603 för 1996.

Ett ombud framförde en önskan om att löne-kostnaderna skall specificeras till nästa år. Personligen tycker jag att det räcker att få löner (arbetsgivaravgift inkl) och arvoden specificerade å

Stockholms- och Göteborgskontoren. En undran som jag har är om förbundet har några åtagande gällande-pensioner eller inte?

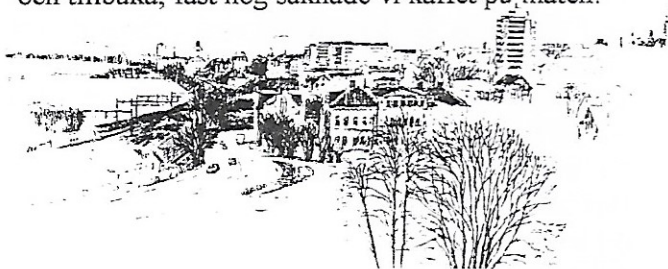
Det blev omval av förbundsordföranden fast Ted Rosvall³ hade gått ut och talat om att han både tyckte en massa om förbundet och även kunde tänka sig bli dess nye förbundsordförande. Att Ted tycker till är bra för det finns frågor som vi behöver diskutera. De valda styrelsefunktionäerna, som finns runt om i landet, borde ha en viss rapporteringsskyldighet mellan stämmorna eftersom de är våra representanter i förbundsstyrelsen.

Den nya förbundsstyrelsen ser ut som följer: Ordförande, Krister L:son Lagersvärd.

Övriga ledamöter, Jan Appelquist, Bromma, Thord Bylund, Hämösand, Ragnar Fomö, Märsta, Annika Ottfors, (Blekinge), Britt Hagman, Örby, Sigurd Nygren, (Västerbotten), Ingrid Nilsson, Trelleborg, Kjerstin Olofsson, Viskafors, Carl-Olof Sahlin, Täby, Marianne Söderfjäll, Gällivare. En ganska bra spridning över landet, fast Bergslagen är ju inte representerad.

Riksstämman beslutade att utse avgående l:e vice ordförande Carl Gösta Gyllensvärd till hedersmedlem.

Kvällen avslutades med middag på Åkarps loge, där vi blev underhållna av tre glada och spelande gossar som kallar sig *Tre små Grisar*. Efter maten var det dags för Rolf von Otter som både berättade historier och sjöng ackompanjerad av Fred Andersson på dragspel. Fint ordnat med bussar fram och tillbaka, fast nog saknade vi kaffet på maten.

Stadens profil. Larsson Sven: *Sjuhundra år i Jönköping*, Teckning Björn Gidstam

Några tankar efter släktforskardagarna

Vissa tankar som jag har efter denna stämma är att det kunde kanske ha varit bättre skyltat. Vi var på torsdagseftermiddag på besök i biblioteket och tittade även in i släktforskarrummet. Vad vi kunde se fanns det inga anslag om släktforskardagarna varken i biblioteket eller forskarrummet.

Vi i FSF har under dessa återkommande dagar tagit för vana att besöka värdföreningens lokal men tyvärr torsdags eftermiddag var lokalen i Jönköping stängd. Det hade varit roligt att få se hur ni har det ordnat i er föreningslokal.

På återseende i soliga Karistad nästa år.

³ Ordförande i Falbygdens Släktforskarförening

Redaktörskonferensen

av Barbro Vikström

De senaste åren har en redaktörskonferens hållits på fredag eftermiddag, så även denna gång. Som tidigare år var Elisabeth Thorsell och Håkan Skogsjö våra kunniga lärare. Lärare är rätta ordet eftersom vi läxades upp lite då och då, kanske med all rätt. Det var mellan 30 och 35 olika medlemsblad som var representerade.

Denna gång inleddes diskussionen med upphovsrätten. Vad som är upphovsrätt är ju egentligen ganska självklart men sen är det inte självklart längre. Citat kan man göra om källan anges men när det är längre stycken måste man kontakta den som har upphovsrätten. Var går gränsen? Om man vill låna en artikel ur något av släktforskarbladen så tror jag inte det är några problem med att få tillstånd av författaren men det är värre om upphovsmannen är död. Men det är viktigt att ha tillståndet eftersom det även är ett brott att knycka texter och det kan dessutom bli ganska dyrt.

Nästa punkt på dagordningen var Internet och nättidningen Rötter som demonstrerades. Det

poängterades att upphovsrätten gäller även för texter på Internet. Som nästa punkt diskuterades Tryckfrihetsförordningen där vi uppmärksammades på punkt 6 som gäller skyddet för enskild person. Man kan inte skriva vad som helst om en person.

Konferensen avslutades med "Hur ska en tidning se ut?". Håkan Skogsjös "Några handfasta tips för bättre layout och redigering" delades ut igen och det är bra, eftersom nya redaktörer tillkommer och behöver tips, medan vi som varit med kanske har hunnit glömma. Elisabeth demonstrerade Page Maker som är det program hon använder för Släkt-historisk Forum. Ett bra program men lite för dyrt för FSF så vi fortsätter med Office-paketet.

Tyvärr var det för lite tid efter konferensen för att åka till hotellet och byta inför ordförande- och redaktörmiddagen men framsynt som jag emellanåt är så hade jag åtminstone med tandborsten och besökte damrummet innan bussen avgick till Alphyddan och den väntande maten.

Ur en dagbok från Brovallen 1847-1873

av Lars Östlund

I Brovallen bodde i mitten av 1800-talet en man vid namn Matts Andersson. Han förde under en följd av år dagboksanteckningar. Framlidne Emil Bleckert fick vid ett tillfälle många år senare låna dagboken "i andra hand" och gjorde då några avskrifter. Var boken egentligen hörde hemma fick Emil aldrig veta, men troligen var Matts Andersson bosatt på gården Matsers mitt emot Erik Larsgården. I så fall var det på samma gård som Emil själv en tid tjänade dräng på. Om någon som läser detta vet något om dagboken är jag tacksam för besked.

Matts Andersson var född i Brovallen den 20/10 1801 och dog den 14/10 1884 till följd av "bröstsjuka". Hans första hustru hette Christina Jansdotter och var född den 23/10 1799 i Bergshyttan. Hon dog den 5/11 1843 i "hysteriska

plågor". Den andra hustrun, Christina Andersdotter, var född den 2/5 1816 i Västanhede, By och dog den 16/8 1901.

Jag återger här nedan Emil Bleckerts avskrifter ur Matts Andersson dagbok. Trots sin korthet och enkelhet ger de en bild av vad som fångade människors uppmärksamhet och vad vardagen kretsade kring på den tiden. De första notiserna handlar således om det stora kyrkobygget i Folkärna och fortsätter med hur det gick till när Matts Andersson mönstrade i Hedemora 1855, men slapp undan "för klent bröst" (hans dödsorsak 1884 visade sig ju också vara just "bröstsjuka"). År 1856 säljer Matts Andersson av några av byggnaderna på granngården Hanspers och i den sista notisen berättar han om den stora dagen när det första tåget passerade över hans ägor 1873.

Kyrkan	Första stocken dec. 1847.
Regn	Översvämning 1 aug. 1849.
Riksdagsman	Eurén till riksdagen 11 nov. 1850.

- Kyrkan Gamla kyrkan sista gudstj. palmsönd. 12 april 1851, därefter rivning.
(Byggn. J. Bergström.)
- Postskjuts Posten till Avesta på mornarna i stället för kvällarna.
- Kyrkan Byggn. J. Bergström med dotter göra kyrkan färdig 18 maj 1852.
Invigd 19 juni 1853. Kyrkstallet klart 1 okt.
- 1854 28 april Prins Nikolaus August reser förbi 1/2 4 em. på väg till Rommehed.
3 hästar för vagnen. Riksdagsmannen i Svebo, Hedemora socken, där
han skall ligga. 700 man från Dalregementet till Drottningholm på
övning. Bataljonen förbi Brovallen 3 maj.
- Eldsvåda 1854 4/8 Från en mila förlust 300 lass milved, 36 st. sågtimmer, 5 stavrum ved
för H. Andersson i Betvallen.
- Organist L.A. Svanström vald efter Rundqvist 10 sept. 1854.
- Utsundsbro Anders Jansson åtager sig bygga bron 3:e sönd. i advent 1854.
- 1855 24 april War E. Jansson i Jularbo här och skrev ett kontrakt mellan mig och
Anders Jansson /*Emil Bleckerts morfar*/ i Kärna, som åtog sig att exsera
beväring för mig. Han skulle få 50 Rd för möte och 100 Rd om året om
det skulle bli utmars.
- 1855 24 maj Gick vi till Hedemora och skulle mönstras den 25. Vi samlades i Grådö
där länsman E. Krusell kom oss till mötes. Vi gick därifrån till
Nibbleåsen för att synas av Doktor Grot, och sedan tillbaka till Brunna
der vi låg. Gick därifrån den 25 till Hedemora stad där vi mönstras kl. 12
på dagen av Landshövdingen P.E. Chronhjelm, som då mönstrade första
gången. Vi var 34 från församlingen. 15 blev utkommenderade och 19
satta på förbättring eller kurerade. Jag slapp för kient bröst. Det var 3
som lejde.
- 1856 1 juni Sålde vi Hanspers liden med bodar över, som stod efter vägen, till
liesmedssonen Jönsson i Smatsbo för 75 Rd kmt. Sålde även Hanspers
bagarstugubyggning till Carin Ersdotter /*Emil Bleckerts mormors syster*/
i Bäsinge, född i Kårbo i Grytnäs för 260 Rd kmt.
- 1857 3 nov Flytta pigan Carin Ersdotter hem till Kårbo i Grytnäs. Hon fick av oss
contant 60 riksd.kgr för hon skötte Moster de sista 21 veckorna hon låg
på sotsängen, dessutom fick alla 4 tjänstefolket deras varsin bibel m.m.
- Järnvägen 1873 Den 9 aug. inkom det första järnvägståget på Brovallsskog med slipers
och som då börja att utläggas efter banan. Och tisdagen den 26 gick det
första tåget förbi Brovallen över våra egor. Loket hette Herkules. Det var
lastat med järnvägsmaterialer. Den 2 sept. hitkom omkring 150 arbetare
från Heby som börja att grusa järnvägen

Källkritik och källhänvisningar – en fråga om trovärdighet

av Barbro Vikström

Källkritik och källhänvisningar är ett måste i våra släktutredningar för att det skall bli trovärdigt det vi sysslar med. Även om forskningen är tänkt endast för familjen är det ju bra för den enskilda forskaren att veta var uppgifterna kommer ifrån ifall en kontroll måste göras.

Källkritik och källhänvisningar – varför det? Bland annat för att vi skall få större trovärdighet för våra forskningsresultat. Källkritik medför att vi får så få fel som möjligt i vår forskning. Det är ju det de flesta av oss eftersträvar men tyvärr finns det ju en och annan som tillämpar s k ”vulgärforskning” och bara öser in data utan urskillning. Kontroll av resultatet måste kunna göras, d v s vi måste tala om varifrån vi fått uppgifterna, källhänvisningar.

Källkritik

Även om de flesta av oss är amatörforskare så är det av vikt att vi är kritiska till de källor vi använder oss av i forskningen. Källkritiken är grundläggande inom historieforskningen och det är ju det vi sysslar med.

Under 1600-talet gjorde munken Jean Mabillon regler för hur man skulle bevisa ett medeltida dokumentets äkthet men källkritiken som system utvecklades inte förrän på 1800-talet och kallades då ofta för ”den historiska metoden”. Det uttrycket används dock inte längre eftersom nutidens historiker använder sig av flera olika metoder, men källkritiken är en viktig del i de flesta undersökningar.

Vi måste försöka skilja mellan vad som är sant och falskt, om uppgifterna är sannolika eller osannolika. Det är viktigt att vi är noggranna i detta hänseende för även en seriös forskare kan ju komma på fel spår och felaktigheter skall inte spridas. Om man har den möjligheten så är det bättre att läsa i originalhandlingarna än att använda avskrivningar. De filmade mikrokorterna kan säkerligen likställas med originalböckerna och de avskrivningar som gjorts är kanske mestadels pålitliga men vi vet ju inte vilka som inte är det.

De olika källkritiska kraven kan indelas på följande sätt:

1. Äktheten. Är handlingen äkta eller förfalskad?
2. Samtidskravet. Ju närmare händelsen desto pålitligare utsagor.
3. Tendensfrihet. Opartiskhet är väl omöjligt så det gäller att se upp med hur utsagan är vinklad.
4. Krav på oberoende
  - a) plagiat
  - b) verbal överensstämmelse
  - c) gemensamma sakfel
  - d) likartad stoffbehandling

Det här är ju svåra saker men om alla försöker och gör sitt bästa så kan det ju inte bli sämre i alla fall. Dessbättre kan vi väl enas om att kyrkoböckerna är en övervägande säker källa även om det också där har insmugit sig en del felaktigheter. Men är tex födelseuppgifterna olika i en husförhörslängd och födelseboken så måste man ju göra den bedömningen att födelseboken troligen är mera rätt.

Källhänvisningar - källförteckningar

För att andra forskare skall kunna bedöma släktutredningar så är det en nödvändighet att veta vilka källor som använts. Det är inte syndaböcker som söks utan syftet är att få så sanna och trovärdiga utredningar som möjligt.

Källhänvisningar fyller ju också en annan funktion, nämligen den att om någon forskar i närliggande områden kan man få litteratur- och källtips för sin egen fortsatta forskning. En annan fördel är ju att om felaktigheter upptäcks i den egna forskningen så kan man gå tillbaka till källorna och kontrollera om man läst rätt. Nota bene, det är inte bara nybörjare som läser fel.

En släktutredning bör också innehålla en käll- och litteraturförteckning i bokstavsordning. Ska vi vara riktigt formella så ordnas de otryckta källorna efter arkiv. Men det som är viktigt är att i förteckningen ange de uppgifter som behövs för att trygga återsökningen. Har förkortningar använts i utredningen är det på sin plats med en lista som förklarar dessa.

forts. nästa sida

Läs och begrunda

Elisabeth Thorsell skrev en artikel i Släkt-historisk Forum nr 3/97 som behandlar de här frågorna. Titeln är *Källhänvisningar – varför det och hur då?* I samma ämne skrev Jojje Lintrup sin artikel *Källkritik – en fråga om att ha torrt på fötterna*. Den är publicerad i Genklang nr 8, Jan 1997. Vi rekommenderar FSFs medlemmar att läsa dessa båda artiklar. Tidningarna finns i respektive pärm nere i släktforskarlokalen.

En uppmaning riktas till samtliga att alltid ange källorna även om det "bara" är kyrkoarkivalier som använts. Det kan ju vara bra att veta ur vilken bok uppgifterna kommer, både när man hittat en intressant utredning som någon annan gjort, och även när det gäller den egna forskningen

En annan uppmaning är att vara kritisk till de uppgifter som tas med i den egna forskningen. Spelar ingen roll varifrån eller från vem uppgifterna kommer, kontrollera alltid. Ibland kan det vara kul med lite "vulgärforskning" men publicera inte dina "vulgärresultat" förrän du kontrollerat ordentligt. Ett uttryck som används i datasammanhang gäller i lika hög grad för släktforskare: "skit in, skit ut".

Litteraturtips om källkritik

Gallén, Jarl: *Studier i Åbo domkyrkas Svartbok – urkunder. Historiska källor – källkritik*. Ingår i Historisk tidskrift för Finland 1978.

Pleijel, Hilding: *Källkritisk hembygdsforskning: folktraditionens värde som historisk källa*

Thuren, Torsten: *Orientering i källkritik: är det verkligen sant*.

Vår förening är medlemsförening i

Sveriges Släktforskar- förbund

Sveriges Släktforskarförbund verkar för att sprida kännedom om släktforskningen som *kulturfaktor, ideell rörelse och vetenskap*.

Kontakta gärna Släktforskarförbundet direkt: *Box 30222, 104 25 Stockholm. Tel: 08-695 08 90*.

Rapport från Styrelsen

Under denna rubrik kommer medlemmarna att få information om styrelsens arbete.

Styrelsemöte 8 juli 1998

Vid styrelsemötet i juli enades vi om att arbeta för att föreningen skall få en egen lokal med plats för forskning och vårt växande bibliotek. En träffpunkt där vi kan servera kaffe med dopp, sälja Bingolotter och även förlägga vissa av våra träffar.

Nyinköpta husförhörslängder

Föreningen har nu inköpt mikrokort för församlingarna Karbenning, Norberg, Möklinta och Västerfärnebo i Västmanlands län. Fortfarande gäller medlemskap i föreningen för att kunna nyttja korten! Nyckel utkvitteras, genom att visa giltigt medlemskort, vid informationsdisken Avesta bibliotek.

Bokbord vid släktforskar dagarna i Jönköping

Vi kommer detta år, i samarbete med de övriga föreningarna i Dalarna, att ha ett gemensamt bokbord. Vi kan sälja vår skriftserie och göra reklam för vår förening.

Släktforskar dagar i Dalarna 2002

Nu har ansökan till släktforskar dagarna i Dalarna skickats till förbundet. Dessa dagar skall arrangeras i samarbete med de övriga forskarföreningarna i Dalarna och kommer att förläggas till Borlänge och Folkets Hus.

Anbyttardag den 3 oktober i Hedemora

I samarbete med Släkt och Bygd i Borlänge planerar vi att än en gång arrangera en anbyttardag i Hedemora.

*****

Sällskapet
Släktforskarne
Fagersta

FSF gratulerar 20-åringen

Att avvitra boet före nytt äktenskap

av Birgitta Larhm

I Sveriges Rikes Lag År 1734 läser vi i Giftemåls Balken Kapitel 12 § 1:

"Om afvitring och olaga sammanflyttning, förrän man går i annat gifte. Enkling eller enka hafve ej våld at gå i annat gifte, förr än barn, eller andre arfvingar afvittrade äro, ehvad the äro myndige, eller omyndige. Gör thet någor; hafve förverkadt til barnen, eller arfvingarna tridiung af sin del i boet, efter förra giftet, och afvitre äntå efter lag. Viger Prest enkling, eller enka, förr än afvitring lagliga skedd är; miste embete sit".

Många är vi som i vigselboken har hittat noteringen om att *boet afvittrat* eller någon liknande anteckning, då är det bra att veta att för att den efterlevande skulle kunna gifta om sig måste bouppteckning visas upp hos prästen. Har man tur så är det en änka och en änklings som gifter om sig och då kan det finnas två bouppteckningar. Ibland finns dessa bouppteckningar arkiverade i församlingarna. I Folkärna församlings kyrkoarkiv finns dessa handlingar som jag har gjort en

förteckning över i kronologisk ordning och noterat de personer vars namn förekommer i dokumenten. Jag har inte hunnit kontrollera om dessa bouppteckningar redan finns hos Landsarkivet i Uppsala eller inte. Jag har även letat igenom vigselböckerna för Folkärna för nämnda år och funnit några vigseldatum (uppgifterna med kursiverad stil) som jag har lagt till efter resp par i förteckningen.

En sak som jag har lagt märke till är att kvinnan nämns piga eller änka och hustru, men däremot är det inte alltid som mannen benämns änklings. Står det dräng kan man ju själv räkna ut att mannen gifter sig för första gången men det är lika vanligt att det bara står förnamn och ett patronymikon (fars förnamn med tillägget son) för mannen och oftast en titel för de bättre bemedlade männen i församlingen.

Förutom nämnda protokoll har jag som källa använt vigselböcker, Folkärna församling för tiden 1693-1754.

FOLKÄRNA FÖRSAMLING

Folkärna kyrkoarkiv, Bouppteckningar, arvskifteshandlingar mm 1684-1754

1684

Intyg om född i äkta säng, Stockholm 14 juni, Maria Magdalena församling, fader Johan Henriksson Smältare, moder Cherstin Svendsdotter. Döpt d 12 juni 1668.

1693

d 15 mars, Sahl. Sockenlänsmannen Peer Jöransson. Änkan Hustru Barbro Ericksdotter, 2:a giftet med Erich Larsson ifrån Skräddarbo, By socken.

Vigda 29 4 1693, Eric Larsson Skräddarbo By, änkan Barbro Eriksdotter Rossarfwe.

1697

d 2 september, Sahl. Anders Larsson Räfsbo, Enkan Hustru Kerstin Germundsdotter.

d 11 december, Sahl. Per Ersson, Enkan Hustru Malin Andersdotter i Sånbo.

1698

Barnet Brita Andersdotter arv efter sahl. moder Kerstin Ersdotter.

1700

Johan Andersson i Dicka, sahl. Hustru Kerstin Illiasdotter i Bollsjö, för 2:a giftet med Brita Ericksdotter i Bäsinge.

d 29 oktober, Sahl. Pehr Eriksson i Bondarfwe, Änkan Hustrun.

Vigda 11/11 1700. Olof Olsson, Lekenbo Möklinta, änkan Hu Anna Matsdotter i Bondarfwe.

1705

Sahl Tullnären Pehr Nilsson i Arfwedsbo. Änkan Hustru Catharina Jöransdotter, 2:a giftet med Erick Matsson.

Vigda 7/2 1705. Tullman vid By-tull Erik Hammarstedt enkan Hu Catharina Jöransdotter.

d 4 september, Efter sahl. Mats Ersson, Änkan Hustru Karin Persdotter i Utsund.

1706

d 3 juni, Erick Olufsson i Plöjningen, sahl. Hustru. Vigda 10/6 1706, Erick Olofsson i Plöjningen Karin Matsdotter i Nor.

d 15 juni, Anders Andersson , sahl. Kerstin Matsdotter ifrån Rotfallet.

d 21 september, Germund Larsson Östanfors, sahl. Kerstin Matsdotter. Vigda 30/9 1706, Germund Larsson Östanfors Marina Matsdotter i Östanfors

d 9 oktober, Göran Jöransson, Sahl. Hustru Elisabet Ifwarsdotter uti Afwesta. Vigda 28/10 1706 Göran Jöransson, Kerstin Matsdotter i Krylbo.

d 9 oktober, Sahl. Lars Andersson Stora Krylbo, änkan.

1707

d 10 juni, Johan Olufsson i Jullarbo, sahl. Hustru Karin Andersdotter. Vigda 30/6 1707, Johan Olofsson i Jullarbo, Kerstin Anders-dotter i Östanfors

1708

d 11 september, Hans Persson och sahl. Hustru Margareta Johansdotter.

d 28 september, Arvskifte hos Johan Erikson i Räfsbo.

d 24 november, Sahl. Johan Olufsson i Lycka.

d 28 november, Sahl. Eric Eriksson, änkan Marit Olufsdotter i Tierna. Vigda 28/12 1708, Olof Ericksson i Kärna, änkan Hu Marit Olofsdotter i Kärna.

1709

d 25 september, Hos Gabriel Andersson i Stor Dicka.

1710

d 26 november, Sahl. Erik Ersson i Tillfället.

1711

d 1 september, Hos Hans Pärsson i Lycka, sahl. Hustru Margareta Johansdotter. Vigda 24/9 1711, Hans Pärsson i Lycka, Brita Matsdotter i Kullhyttan

d 28 oktober, Hos skomakaren Matts Hansson, sahl. Hustru Elisabet Matsdotter.

Vigda 3/1 1712, Matts Hansson, enkan Hu Anna Larsdotter i Lerbäcken.

1712

d 5 maj, Sahl. Eric Johansson i Bälinge, änkan Hustru Malin Larsdotter.

Vigda 11/6 1712, Olof Hansson i Lycka Hustru Malin Larsdotter i Bäsnigen.

d 3 juli, Hans Paliant.

d 7 september, Mats Ersson, sahl. Hustru Kerstin Hansdotter i Sonbo.

Vigda 29 September 1712, Matz Erichsson i Sonbo, Margta Andersdotter i Igelkärna.

d 11 december, Sahl. Eric Andersson, enkan Hustru Margareta Hansdotter i Igelkiärna.

Vigda 28/12 1712, Mats Jönsson i Östanfors, enkan Hu Margareta Hansdotter i Igelkärna.

1713

d 13 juni, Pehr Persson, sahl. Hustru Kerstin Ersdotter i Jularbo.

Sahl. Lars Jöransson Wedarsteboda, enkan Britta Andersdotter, i 2:a giftet med Pehr Persson i Jularbo.

d 25 augusti, Sahl. Hustru Karin Matsdotter i Wästanfors, Erik Riälfwarsson.

Vigda 1/11 1713, Erik Riälfwarsson, enkan Hu Brita Jöns-dotter i Krommetsbo

d 30 augusti, Sahl. Hustru Kerstin Persdotter i Pälbo, Oluf Larsson.

d 26 september, Sahl. Hustru Margareta Hansdotter, Pehr Andersson i Tierna.

Vigda 18/10 1713, Per Andersson i Kärna, Karin Nilsdotter i Wästanfors.

d 3 oktober, Sahl. Eric Andersson Bergshyttan, enkan Hustru Margareta Olufsdotter.

Vigda 11/10 1713, Erik Andersson i Jäder, Enkan Hu Margareta Olofsdotter.

d 9 oktober, Johan Ersson Räfsbo, sahl. Margareta Johansdotter.

Vigda 11/10 1713, Johan Ersson Räfsbo, Karin Persdotter i Räfsbo.

d 31 oktober, Sahl. Mats Germundsson i Nohr, enkan Hustru Margareta Ersdotter.

1714

d 13 oktober, Eric Larsson i Bälinge.

Vigda 17/10 1714, Erik Larsson i Bälinge, Brita Andersdotter i Bondarfvet.

1715

d 16 september, Sahl. Hustru Karin Matsdotter.

1716

d 12 maj, Skolmästaren Eric Bobäckius.

d 22 maj, Mats Olufsson i Stor Dicka, sahl. Hustru Britta Jöransdotter.

d 12 oktober, Sahl. Anders Ersson Wästansiö, enkan.

d 9 november, Sahl. Lars Larsson i Lund, arvingar.

1720

d 17 oktober, Soldat Anders Johanson Gröning, Grufrisiet, änkan Margareta Ersdotter.

Vigda 23/10 1720, Anders Matsson i Rotfallet änkan Hu Margta Ersdotter i Grufrisiet.

1721

d 4 mars, Sahl. Mats Ersson i Jäder, Hustru Malin Persdotter.

Vigda 10/4 1721, Olof Germundsson Knipe, enkan Hu Malin Pärnsdotter i Jäder.

d 8 juni, Sahl. Kerstin Matsdotter i Bondarfwe, Erich Olufsson.

Vigda 12/6 1721, Erik Olofsson i Bondarfwet, enkan Hu Elisabet Hansdotter ibidem

d 26 augusti, Lars Jönssons sahl. Hustru i Grubbo, ogifte döttrar Margta o Kierstin efter deras sahl. fader Olof Lind.

d 27 september, Sahl. Anders Gabrielsson i Lerbäcken, modren Hustru Brita Olufsdotter, dotter, Margareta, Anna.

d 13 oktober, Sahl. Bengdt Ersson i Wästanberg, änkan Hustru Karin Olufsdotter.

Vigda 29/10 1721, Mats Danielsson i Kallbo, enkan Hu Karin Olofsdotter i Wästanberg.

d 23 oktober, Sahl. Mats Matsson i Nor, änkan i 3de äktenskapet.

d 28 oktober, Kolarbo arvskifte efter Hustru Margreta Jönsdotter.

1722

Jöns Ersson i Bäsinge

d 5 juni, Sahl. Erik Larsson i Ångermansbo, född i Storbyn By socken.

d 23 oktober, Sahl. Anders Hindersson i Wästanberg, änkan, barnen.

1725

d 1 oktober, Sahl. Hustru Karin Larsdotter i Utsund, efterlev. man Erik Andersson.

1726

d 18 oktober, Arfskifte, sahl. Lars Bengtsson i Bäsingen, änkan Hustru Anna Johansdotter.

Vigda 23/10 1726, Änkl Erik Persson Möklinta, änkan Hu Anna Johansdotter.

d 15 november, Arfskifte hos soldaten Jöran Anderson Kiämpe i Bondarfwe i Folkiärna, han skall ingå nytt äktenskap, två döttrar, deras morbror Jöns Ersson.

1728

d 9 april, Arfskifte, sahl. Eric Andersson, änkan Hustru Margareta Olufsdotter i Bergshyttan, änkan skall i 3de äktenskapet träda.

Vigda 22/4 1728, Olof Hansson Bäsinge, änkan Hu Margareta Olofsdotter Bergshyttan.

d 4 juli, Jugansbo By socken afwittra sold. Jöran Andersson Kiämpes lilla dotter i andra giftet med Hustru Anna Ersdotter, mormodern Hustru Ella Matsdotter som barnet sig åtagit att uppfostra.

Vigda 14 juli 1728, Soldaten Jöran Andersson Kiämpe ifrån Stordicka med pigan Cherstin Andersdotter i Lilldicka.

d 16 oktober, Sahl. Hustru Margareta Andersdotter, Lars Persson i Alsbo andra äktenskap med pigan Anna Eriksdotter, Pär, Johan, Anders, Lars och Erik Larssöner samt Brita Larsdotter, förmyndare sväger Mats Andersson i Browallen.

1729

d 28 september, Arvskifte sahl. Hustru Karin Andersdotter, Lars Andersson i Igelkiärna, pigan Kierstin Swensdotter, barn Anders, Lars Larsson, Anna Larsdotter förmyndare Mats Andersson i Browallen.

d 1 april, Arvskifte hos Johan Jönsson i Östanfors, mannen i nytt äktenskap.

d 12 maj, Arfskifte, sahl. Lars Matsson, änkan Hustru och barnen, nytt äktenskap.

d 30 oktober, Arfskifte, sahl. Hans Eriksson i Lund, hustru Margareta Larsdotter, nytt äktenskap.

Vigda 11/11 1729, drängen Johan Olsson i Noor, änkan Hu Margreta Larsdotter i Lund.

1730

d 10 januari, Arvskifte sahl. Hustru Kerstin Pärnsdotter, mannen Pär Andersson i Råfsbo.

d 16 november, Erich Israelsson arfwinge i Igelkiärna.

1731

d 4-5 oktober, Arfskifte efter körkvärden, sahl. Johan Tomsson i Hyttbäcken.

d 28 oktober, Arfskifte sahl. Jöns Ersson i Carlbo, änkan Hustru Britta Olofsdotter, nytt äktenskap.

Vigda 14/11 1731, dr. Mats Andersson ifrån Råshyttan o Färnbo sn med Enkan Hu Brita Olsdotter i Carlbo.

d 28 oktober, Änk. Hustru Maria Johansdotter, efter sahl, unga Erik Pehrsson i Jularbo, 2:a äktenskapet, omyndig dotter, förmyndare hennes farbroder nämndemannen Eric Pehrsson i Jularbo.

Vigda 30/11 1731, drängen Anders Ersson i Tobiabo, änkan Hu Maria Jansdotter i Jularbo.

d 29 oktober, Arfskifte sahl. unga Erik Pärsson i Julabo, brodern Anders Pärsson

1733

d 17 oktober, Arvskifte sold. Anders Andersson Dufwa i Backa sahl. Hustru Margareta Hansdotter, nytt äktenskap.

d 23 december, Arfskifte, Mats Ersson i Browallen, sahl. Hustru Margareta Danielsdotter, nytt äktenskap, barn: Daniel Matsson och Anna Matsdotter förmyndaren Johan Johansson i Hyttbäcken. *Se nedan.*

d 24 december, Sah. fadren Eric Israelsson i Igelkiärna, styfmodren och swärmoder Hustru Margareta Matsdotter och dess barn.

Vigda /12 1733, Enkl Mats Ersson i Brovallen, enkan Hu Margareta Matsdotter i Igelkärna.

1735

d 7 juni, Arfskifte framlidne Gustaf Matsson i Gammelgården, änkan Hustru Anna Eliadotter, nytt äktenskap.

Vigda Nr 5, 1735, scholmästare Anders Melander, enkan Hu Anna Eliadotter i Gammelgård.

d 7 juni woro nedanskrefna på ett arfskifte kallade efter framledne Gustaf Matsson i Gammelgården, emedan änkian Hustru Anna Eliadotter uti äktenskap träda skall, afwittras dess barn som nedan förmäles neml. *Se ovan.*

Arfskifte efter skolmästaren Anders Melander änkan Hustru Madam nytt äktenskap.

14 september, Erik Johansson nytt äktenskap med pigan Margretha Erichsdotter i Kullhyttan.

d 27 september, Afwittra dottern, Pehr Lenartsson i Utsund, i nytt äktenskap.

Vigda 5/10 1735, enkl Per Lennartsson, Utsund, pigan Karin Bengtsdotter i Wästanberg

d 31 oktober, Arvskifte, Inspektoren Eric Boseus 2:a äktenskapet med Madam Catharina Schedin på Brunnbäck hans son Eric Boseus.

Vigda 19/10 1735. Tullinspektör i Hedemora Herr Eric Boseus och Madam Catharina Schedin på Brunnbäck.

d 8 november, Arvskifte: Tullnären, bokhållaren Johan Hedberg änkan Hustru Catharina Schedin och barnen uti förra giftet. Tullnären Carl Hedberg, handelsbutienten Johan Hedberg, omyndige Leonard och Gustaf Hedberg, målsman förmyndaren Gästgifwaren Christopher Kark (eller Kart) i Grådö.

Vigsel 19/10 1735, se ovan.

1736

d 7 augusti, Arvskifte efter framlidne Lars ----- i Wästansiö, Hustru Brita , två döttrar.

d 30 september, Arvskifte sahl. Erich Larsson i Browallen änkan Brita Larsdotter i Grönkiärna, i nytt äktenskap träda.

Vigda 19/9 1736, drängen Mats ----- i Sonbo, enkan Hu Brita Larsdotter i Grönkiärna.

d 18 oktober, Arvskifte efter sahl. Mats Andersson, änkan Hustru Elisabet Matsdotter i Torp.

Vigda 26/10 1736, Eric Isacksson i Jäder, änkan Hu Lisbet Matsdotter i Torp.

1737

d 8 december, Arvskifte, Erik Andersson aflidne Hustru.

d 29 december, Arvskifte, sahl. moder, Lars Matsson och Anna Matsdotter.

1738

d 27 april, Erik Andersson

d 29 september, Arvskifte Erik Johansson i Karlbo, nytt äktenskap.

d 7 oktober, Arvskifte aflidne Jöns Matsson i Carlboo, änkan.

d 2 november, Arvskifte framlidne Jahn Nilsson i Wästansiö.

d 4 november, Arvskifte Eric Anderssons änka Hustru Cherstin Ersdotter

d 13-14 november, Arvskifte afl. Olof Persson
änkan Hustru Cherstin Andersdotter i Rembo.

d 19 december, Arvskifte Olof Ersson i
Skiäggebo, afl. Hustru Margreta Larsdotter.

1739

d 27 mars, Arvskifte spiksmeden mästare Anders
Hiorts i Avesta, mågen gårmakaren mästare Johan
Ersson och dess Hustru Catharina Andersdotter.

d 3-4 april, Arv, Olof Ersson i Östanbyn Grytnäs
gift i Kårbo Simon Perssons måg.

d 12 april, Arvskifte afl. Frans Johansson i
Kåhlarbo, änkan.

d 1 maj, Arvskifte, Anders Andersson i Wästanfors

1741

d 28 september, Arvskifte framlidne Pär Jönsson i
Stor Dicka, änkan Hustru Margreta Carlsdotter.

1742

d 26 juni, Arvskifte afl. Hustru Brita Hansdotter i
Sonbo, mannen Anders Pärsson dotter Anna
Andersdotter.

*Vigda 13 6 1742. änklungen Anders Persson i Sonbo,
piggen Anna Andersdotter i Staffansbo*

1743

d 27 oktober, Hustru Kerstin Persdotter afl.
mannen Per Jonsson i Mästerbo.

d 4 november, Hustru Sara Olofsdotter med barn,
afl. mannen Bengt Jonsson i Skiägnbo (?).

d 8-9 november, Hustru Anna Ersdotter barn o
styfbarn.

1744

d 19 januari, Sahl. Hustru Brita Biörk i Avesta.

d 28 mars, Hustru Sara Matsdotter stifmågen Eric
Jonsson afl. mannen swärfadern gårmakaren Jöran
Forsell i Avesta.

d 11 maj, Mats Jonsson afl. Hustru i Avesta.
Hustru Anna Larsdotter med son Karl Nilsson.

d 12 maj, Afl. Lars Olofsson i Påhlsbenning.

d 23 maj, Afl. hammarsmeden Claes Goude
sterbhus i Hede.

1750

d 13 april, Afl. Hustru Kierstin Ersdotter i Karlbo.

1751

d 4 april, Arvskifte afl. Lenart Ersson i Sonbo,
änkan Hustru Anna Göransdotter.

d 27 april, Arvskifte afl. Johan Danielsson och dess
afl. hustru Anna Matsdotter i Biörkarsbo.

1752

d 19 oktober, enkan Kerstin Andersdotter i Sonbo
sahl. man Per Persson.

1754

d 14 januari, Lars Ersson i Krometsbo aflidne
Hustru Kierstin Jansdotter.

d 23 maj, Afl. Johan Hindersson i Karlbo.

Varför hjälper ni inte ...

I nr 2 av An-Siktet efterlyste vi bl a
antavlor till bladet. Tyvärr har ingen
hörsammat vår värdjan och resultatet
är tji antavla i detta nummer.

Vi gör ett nytt försök och skickar
därför med en antavleblankett. Den
skall fyllas i och returneras till
redaktionen som kommer att
publicera antavlorna i kommande
An-Sikten.

Med din hjälp hoppas vi kunna
fortsätta vår föresats att ha en antavla
i varje nummer.

Bokrecensioner

av Birgitta Larhm

I marginalen. Tre yrkeskvinnors uppbrott på 1600-talet

av Natalie Z Davis, historiker med tonvikt på renässansen och tidigare professor vid Princeton. Hon är mera känd för sin bok *Martin Guerres återkomst* (1985). Den här nya boken handlar om tre egensinniga, intelligenta kvinnor som inte gör vad de blir tillsagda eller uppfyller de roller som förväntas av dem. Tre kvinnor som lyckas ovanligt bra med sina livsprojekt. Vi får här följa tre 1600-tals kvinnor från skilda religiösa miljöer - en judinna, en katolsk nunna och en protestant. Det finns intressanta likheter mellan dessa tre kvinnor, de är alla skrivande, även om deras texter ser mycket olika ut. Deras skrivande är ju även en förutsättning för att vi skall kunna lära känna dem. Vi är ju vana att få ta del av den manliga historien så denna bok, dessutom en mycket trevlig bok, där vi får ta del av kvinnornas historia de som oftast hamnar i marginalen.

Den gamla byn

av Peter Nilson som förutom att vara författare var utbildad astronom. Han avled hastigt i våras, 60 år gammal och *Den gamla byn* blev därmed hans sista bok.

I denna bok har han vänt kikaren bakåt och studerat sin hemby Möcklehult, belägen i Hjälmteryd socken i Jönköping. Han kom som liten till byn med sin familj och växte upp på en bondgård. Han kände sin by och samlade under många år material i form av intervjuer med äldre människor. Han har förutom muntliga källor använt jordeböcker, skattelängder och domböcker med dess myller av uppgifter. På det viset har han från 1600-talet och framåt följt familjer och enskilda personer och deras öden. Dessutom finns det till boken en ypperlig källförteckning som inte minst vi släkt- och bygdeforskare tackar för.

En bok som är en fröjd att läsa även för mig som inte har anknytning till Småland

Vill Du veta vad som rör sig i Sverige och världen på släktforskarfronten?

Läs *Släkthistoriskt Forum!*

5nr/år för 180 kr (+2 nr Svenska Antavlor)
ShF, Box 30222,
104 25 Stockholm

Folkärna kyrkogård

av Birgitta Larhm

När Barbro Vikström och jag för en tid sedan var ute och vandrade på Folkärna kyrkogård såg vi att kyrkogårdsförvaltningen sökte anförvanter till ett flertal gravar, bl a gravnummer 861863,

J.O Waldau Major f 1822 15/1, d 1877 22/8
hemmahörande på Kungsgården.

Vet du något som kan vara till hjälp för kyrkogårdsförvaltningen, eller du kanske rent av är släkt med majoren, ring

Folkärna kyrkogårdsförvaltning
tel 0226-191 01

När jag lite senare läste i By sockengilles skrift 1938, sid 7, så fann jag en historia som troligen handlar om ovan nämnda Waldau.

Lantmätare Alstermark i Norehund och major Waldau på Kungsgården i Folkärna var umgängesvännar men eljest oftast osams Efter en träta en gång sade Alstermark: "Du har en sån djävla käft. Waldau, att om när skulle slå ihjäl dej, så fick han lov att slå ihjäl käften efteråt."

Bingolotto

Vinstlista våren 1998

V1998 1727:25826-25850 -
V2098 1829:21701-21725 1 ny lott
V2198 1931:49401-49425 1 ny lott

Ett stort TACK till er alla som har köpt lotter från föreningen under våren. Vi hoppas att ni även under hösten vill stödja föreningen med att köpa en lott eller två.

Prenumerera på Bingolotter

Du kan göra som ett par andra av våra medlemmar redan gör, prenumerera.

Genom att prenumerera på bingolotter får du lotterna hemskickade, ett smidigt och bra sätt och du har lotterna i god tid till spellördagen.

Du betalar in 30 kr/lott till FSF:s postgiro, portot bjuder föreningen på. Har du någon speciell favoritsiffra som du vill skall ingå i lottnumret notera även det så gör vi så gott vi kan.

OBS! Glöm inte notera ditt namn och telefonnummer. Chansen att vinna är större med en lott än utan.

Postgiro nr 58 45 11-0.

Födomålskontrakt från Grytnäs

Detta kontrakt handlar om Lars-Erik Sammels farmors far, Johan Mattson (f 8/2 1830 i Knutsbo d 12/10 1894 i Knutsbo) och farmors mor, Stina Jansdotter (f 7/3 1828 i Bastnora Västmanland, d 5/1 1898 i Knutsbo, Grytnäs). De fick tillsammans tre barn, dottern Carolina (Lars-Eriks farmor, som kallade sig för Lina) (f 28/5 1859, d 1946), dottern Anna Stina (f 1857, d 1934), sonen Anders (f 1861, d 1899).

Lars-Erik är en av flera forskare i vår förening som har sina rötter i Grytnäs socken.

Lars-Erik Sammels, Algatan 1, 774 35 Avesta

Köpe och Födomåls Contrakt

Emellan undertecknade är följande köp, med födomål ingått för framtiden till efterlefnad afslutat som jag Johan Matsson med min hustru Stina Jansdotters samtycke denna dag under särskilt upprättadt Köpebref försålt till vår son Anders Johansson all vår lösa och fasta Egendom i Knutsbo. Räntade i soldateårspenningar 23 skilling 2 rst: För en oss emellan öfverenskommen köpeskilling stor Niotusen /9000/ Kronor för det fasta, och Ett tusenfemhundra /1500/ Kronor för det lösa, som erlägges och likvideras på följande sätt att vi nu oss genast vid tillträdet får Contant för det lösa, vardera döttrama femhundra Kronor varför förbindelserna utfärdas vidare efter den första af Föräldrarnas dödsdag för det fasta Ettusenfemhundra Kronor till vardera Döttrama och vid den sista af Föräldrarnes dödsdag Ettusenfemhundra Kronor till dem hvardera. Nämligen Anna Stina Jansdotter och Carolina Johansdotter.

I stället för ränta på Fastighets köpe summan förbehåller sig Johan Matsson och hustrun Stina Jansdotter följande födomål att utgå årligen i den händelse vi ej åsamjas att lefva i sambröd med vår son Anders Johansson.

- 1) Fyra tunnor råg, en half tunna vete, en half tunna korn ren och strid säd, en fjerding ärter, fyra tunnor potatis, en fjerding salt fisk hälften sill och helften strömming, en fjerding salt.
- 2) Ett och ett halft lispund rökt fläsk, Ett o etthalft lispund dito rätt fläsk, torrfisk ett o etthalft lispund, Till färskt kött en tre månaders gammal kalf, slagt fet o fem skålpund ister. Ett o etthalft skålpund humla.
- 3) Planteringsland och tvenne lass rengöning som i ordning köres af Kontrakt gifvaren i stället för linfröland bekommer Kontraktstagarna 25 alnar lärft o 25 alnar blaggarsväf.
- 4) Till boningsrum förbehålles nedre Byggnings mellannrum Boden äfven öfverrummen o begagnandet af Bryggstugan, Källare och vedlider begagnas gemensamt.
- 5) Erhåller Kontrakttagaren Dagligen en kanna nysilad mjölk, och 4 skålpund smör i månaden. Efven framfödes 2ne får årligen tillika med des afalstring till derpå följande höst som af Kontraktstagarna klipptes och användes till slag.
- 6) Den reparation som boningsrummen fodra utgöres af kontraktgifvaren.
- 7) Kontrakt tagarna erhåller årligen var sitt par Svenska kängor och vart annat år varsitt par Tyska dito.
- 8) Erlägges såsom handpenningar årligen 40 kronor som utgår evad vi äro i samfält bröd eller inte.
- 9) Åligger det Kontrakt gifvaren att hugga 1 stafrom Löfved och 4 stafrom barrved som hemköres af Kontrakt gifvaren.
- 10) Häst till Kyrka och Qvarn och andra nödiga resor för behofvet.
- 11) Och skulle ålderdomen med des bräckligheter och sjukdom göra oss oförmögna att vårda och sköta oss sjelfa skall det åligger Kontrakt gifvaren att vårda och sköta oss samt äfven ombesörja vår Jordafärd Christligt och anständigt utan någon ärsättning.
- 12) Och när endera genom döden afgår försvinner hälften af förestående födomål utom husrum och vedbrand som bibehålles oförändradt. Till säkerhet för detta Kontrakts uppställande lemnas fri rättighet att taga Laga intekning i den försålda egendomen i Knutsbo räntande i Skatt 23 ski: 2 rst.: Med föregående Kontrakt förklarar vi oss å ömse sidor fullkomligt till alla delar nöjda. Försäkras af Grytnäs och Knutsbo den 2dra bli: januari 1885.

*Wittnar
A Olsson*

*Erik Jansson
i Knutsbo*

*Jan Matsson och Hustru
Stina Jansdotter
Kontrakts tagare
Anders Johansson
Kontrakts utbetalare*

Förbehåll eller undantag

Af den försålda Löseegendomen för Johan Matsson och Hustrun Stina Jansdotter i Knutsbo, som begagnandet för vår återstående lifstid utgår följande persedlar Nämligen.

- 1) Tvenne dragsängar, en skänk, ett fällbord, ett satsbord, 4ra st. karmstolar en utan skärm, ett hörnskåp, en dragkista, 2 st klädkistor, 2 st mjölkistor, en vattså o 2 st vattämbar, en mindre kött tunna ett mindre kar, bakårdningar, 2ne byttor en större o en mindre, en mindre baklåda.
- 2) En koppar kanpanna, en koppar kastull, 2ne kopparbunkar, en dito 3 stopskruka, en dito kankruka, en kaffepanna o en dito utan fötter, en kaffeqvarn, en socker kaklåda, ett skrin, en bricka, 1 par ljusstakar, en jernkokpanna, en halveså gryta, en plättlager 1/2 dussin bordknifvar med gafflar, en huggyxa en vedsåg. .
- 3) En stolplådspegel, 1/2 dussin djupa o 1/2 dussin flata porslinstallrikar. En aflång porslinskarott, en spillkum, en stenkruka, 2 st skedar af silfver.
- 4) Sängkläder, 2 st Fällar 2 st madrasser 2 sticktäken 2 dunkuddar, 1/2 dussin lakan 3 st af lärft o 3ne af blångarn o 2 örngåt 2 st handukar 2 st borddukar 2 serveter.
- 5) 2ne st Takkor, en spinnrock.
- 6) 4ra par fönstergardiner, 4 st garn tunnsäckar, Mattor öfver golfvett i boningsrummet. Förestående löseegendom och gångkläderna efter våra föräldrar tillfaller vår son Anders Johansson som skall på bästa vis ombesörja vår begrafning som härmed försäkras Grytnäs o Knutsbo den andra bliv. Januari 1855.

*Närvarande och vittnar
A Olsson i Kyrkbyn
Erik Jansson*

*Jan Matsson Hustru
Stina Jansdotter
Anders Johansson
Anna Stina Jansdotter
Carolina Johansdotter*

Anbyte i Vaksala, vid Uppsala, 981024

Du som forskar i Uppland. Anbyte ordnas för de som har forskning i socknarna som gränsar till Vaksala. Se sockenförteckning nedan.

Lokal bygdegården i Vaksala. Tid 10.00 – 15.00.

Anmälan senast 5 oktober. På anmälningsblanketten anges aktuell forskning inom området. Forskarkatalog delas ut vid anbytet.

Kostnad 100 kronor som skall betalas vid anbytetets början.

Ring Carina 018-377050 eller Solveig 018-370986 eller skriv till Torbjörn Norman, Puckvägen 16, 740 30 BJÖRKLINGE så sänder vi anmälningsblankett.

Carl Olof Sahlin finns på plats med DISBYT-databasen.

Björklingsföreningens databaser finns med, ca 30.000 personer i Björklinge-Harbo-Vendel mm.

Kaffe te och smörgås (självbetjäning) finns tillhands under hela anbytet.

Anbytet gäller socknarna:

Danmark, Funbo, Gamla Uppsala, Lena, Rasbo, Rasbokil, Vaksala, Ärentuna.

Björklingsbygdens Släktforskarförening

Nytt i Bokskåpet

Gåva av:

Harry Hallgren:

Sohlström, Arne: *Mina fäders byar. Grytnäs socken. Föredrag.*

Birgitta Larhm:

Larsson, Sven: *Sjuhundra år i Jönköping*

Lars Östlund:

Asklund, Rolf: *En undersökning rörande spökhistorier i ett par uppsalaklasser*

Asklund, Rolf: *Studier rörande en häxprocess i Bohuslän 1669*

Dahlgren, Lars: *Krylboexplosionen 1941-07-19*

Nylund, Therese: *Avesta kopparbruk 1636-1872. Ett bruks uppgång och fall*

FSF tackar för gåvorna!

Andra nytillskott:

Tallerud, Berndt: *Farsoter genom tiderna*

Dalarna 1998

Släktforskarnas årsbok '98

Svenska Antavlor, band IV häfte 7, 1998

Tack vare **Birgitta Larhms** idoga säljande av bingolotter så har vi nu kunnat köpa mer mikrokort. Vi har nu kompletterat med **husförhörslängder** för Karbenning, Möklinta, Norberg och Västerfärnebo.

Ny släktforskarförening i Dalarna

Falun har äntligen fått en egen släktforskarförening. En interimstyrelse tillsattes 1997 och vid årsmötet valdes en "riktig" styrelse. Den nya föreningen

heter **Falubygdens Släktforskarförening** och har också blivit antagen som medlem i Sveriges Släktforskarförbund. Den nya föreningen är även med i samarbetet vid bildandet av ett eventuellt Dalaförbund.

Efterlysningar!

1998:4

Hej!

Är det någon som forskar eller det något skrivet, om en präst vid namn **Jacobus Nicolai Moklinius?** Han var född i **Möklinta** den 22 juli 1635. Skall ha varit präst i By. Jag har tittat i herdaminnet och där fått reda på en del.

Om det finns något mer skriv till:

Jens Petersson, Nytebodav 12, 280 70 Lönsboda

E-mail adress:

1998:5

I samband med en undersökning om bruk och belöningar under slutet av 1700-talet och början av 1800-talet har jag stött på en kvinna, **Sara Bergman, Mästebo (Masterbo?)** som 1830 fick en silverbelöning för linberedning.

Jag kan inte finna henne i husförhörslängderna.

Vem kan veta något om en sådan kvinna?

Jag vore tacksam för tips.

Magnus Hedberg

E-mail adress:

magnus.hedberg@lidingo.mail.telia.com

Eller kontakta någon av redaktörerna så hjälper vi till med kontakten.

1998:6

Jag söker uppgifter om mästern Anders **Nordström**, född 1742 men var? Död 16/7 1820 i **Avesta**. Hans hustru **Greta Hansdotter**, född 1744, död 8/12 1823. De ska vara födda i **Ovansjö, Gästrikland**, man jag finner dem inte där. De får 4 söner och 2 döttrar. En son är **Johan**, född 1776 i **Avesta**. De kommer från **Hedemora** till **Avesta** 1799.

Är det någon som vet något om dem?

Jag söker även föräldrarna till myntsmed **Anders Forssell, Avesta**, född 30/7 1744, död 30/12 1784 i **Avesta**. Gift 1764 med **Anna Holm**, född 8/11 1744 i **Avesta**, död 2/7 1802. Barn: Eric född 1765, Hans född 1766, Anders född 1769, Anna Stina född 1772, Eric född 1775 och Johan född 1777.

Kerstin Zettergren

Kungsgården 3402

870 52 NYLAND

tel 0612-50097

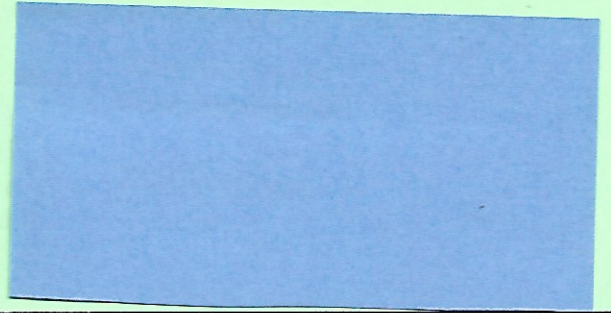
BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:

Folkare Släktforskarförening
c/o Barbro Vikström
Mattsbogatan 20 E
S-774 40 AVESTA
Sverige

B

FÖRENINGSBREV

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Program hösten 1998

Lördag
5 september
kl 10.00

Bruksvandring i Avesta:
Hyttan, Avesta kyrka och Gamla byn
Samling utanför Hyttan

Tisdag
22 september
Centrumgården Avesta
kl 18.30

Medlemsmöte
Lars Östlund förevisar sin nya bildserie och berättar om:
Grönsinka och Smedsbo - tidsbilder och levnadsöden

Lördag
3 oktober
kl 9.00-17.00

Anbyttardag i Hedemora
Arrangörer: Släkt och Bygd i Borlänge och
Folkare Släktforskarförening, se broschyr

Lördag
Oktober

Resa till Krigsarkivet Stockholm
Datum, kostnad och tid för avresa meddelas senare

Lördag
31 oktober

Släktforskarnas Hus i Leksand *På begäran!!!*
Tid för avresa meddelas senare

Lördag
14 november
Avesta bibliotek
kl 12.00

Elisabeth Thorsell från Sveriges Släktforskarförbund
berättar om *Sveriges Släktforskarförbund* och även om
källkritik - kvalitet i släktforskning

Söndag
29 november
Avesta bibliotek
kl 13.00-17.00

Julskyltning
Utställning, försäljning av litteratur mm